

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.—
Na štvrt' roka — — — — 1.—
Jednotlivé číslo 8 hal.

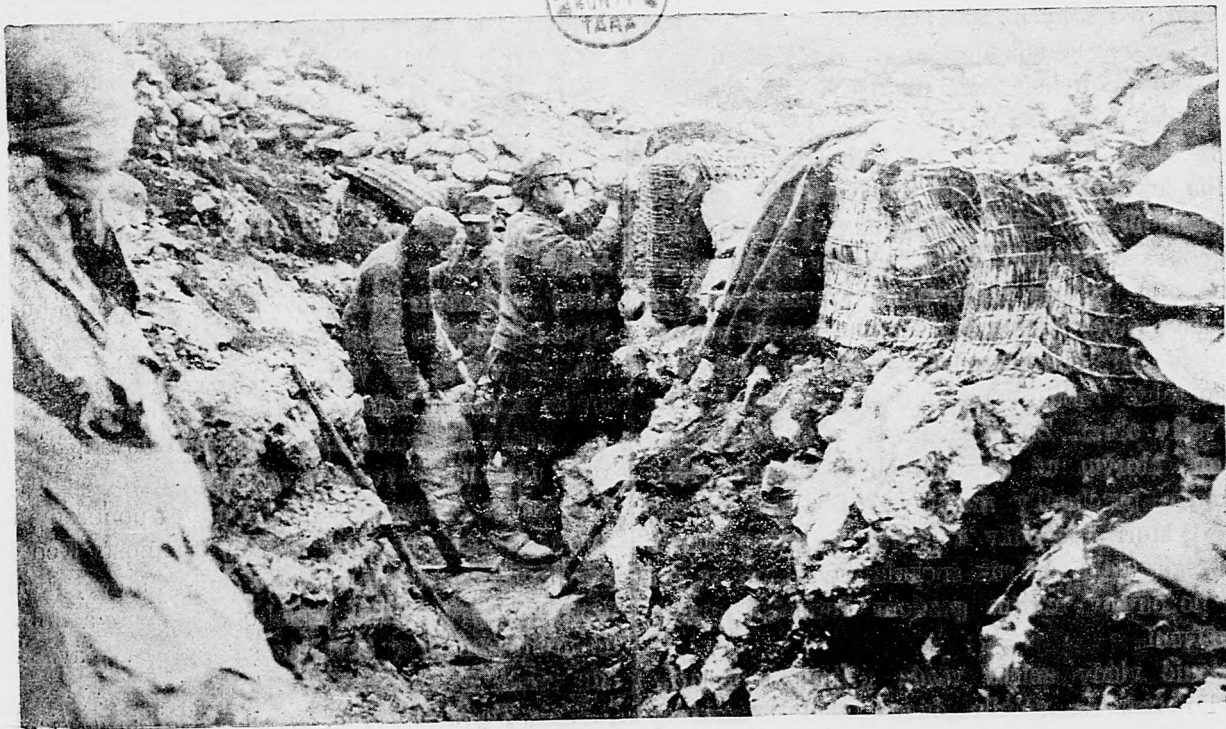
Hlavný redaktor:
DR. ALEXANDER ERNSZT
Zodpovedný redaktor:
JÁN BARTOS, krajinský vyslanec
Za vydavateľ'stvo zodpovedný:
JÁN MOLNÁR, pápežský prílát

Redakcia a vydavateľ'stvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Obmedzenie obchodu s pozemkami.

Už aj rokami pred vojnou, ale zvlášte od vypuknutia vojny kresfanská ľudová strana v zasadnutiach snemovne dôrazne žiadala reformy majetkovej politiky, menovite ale žiadala obmedzenie obchodu s pozemkami. Obchod s pozemkami teraz sa stále zväčšuje, počet

hrdinovia po vojne prišli k pozemkom a aby tí naši vysťahovalci, ktorí sa po vojne budú vracat' domov z Ameriky, ako aj malí gazdovia a robotníci, ktorí si za svoje usporené peniaze budú chcieť kus role nadobudnúť, neboli nútení obrátiť sa ku špekulantom, lež aby prišli bezprostredne ku kúpe pozemku. Ďalej bolo treba postarať sa o prekazenie úžery s pozemkami.

Talianske bojište. — Oprávanie strelných zákop počas bitky.

kupcov na pozemky stále rastie. Vo vojne náhle zbohatnutí židovskí špekulanti a aj z politického a vlastneckeého ohľadu nespoľahliví ľudia usilujú sa prísť ku poľným majetkom a hotoví sú role aj vienasobne preplatiť. Štátu ale nemôže byť ľahostajné, kto sa stane novým zemským pánom v krajine a po druhé vláda už teraz musí mať na starosti, aby špekulanti, ktorí kupujú pozemky ku kšeftovaniu, v tomto obchode nedopustili sa zneužívania. Už teraz treba sa postarať o to, aby naši

Gazdovský ľud teraz je pri groši a rád kúpi pozemok. Toto špekulanti dobre vedia a kde v gazdovi tušia kupca, pýtajú za ponúkané pozemky obrovské summy. Neraz sa ale stalo, že keď malý gazda kúpený pozemok vyše svojich hmotných síl preplatil, nevládal sa zpod tiarch vymotať a v krátkom čase prišiel o svoje všetko.

Aby takémuto záujmom štátu nezodpovedajúcemu a zdravej majetkovej politike protiviacemu sa obchodu s majetkami boli položené hranice, vláda vydala na-

riadenie v záležitosti obchodu s nemovitostami. V smysle tohoto nariadenia každé prenesenie majetku — vyjmúc vnútorné pozemky miest a pády dedičstva, ako aj vyárendovanie majetkov na dobu vyše desať rokov — bude závisieť od vrchnostenského dovolenia. Toto sa stane tak, že počnúc od 1. novembra tohto roku pozemno-knižná vrchnosť len v tom páde nariadi priepis vlastníckeho práva, jestli k tomu dala privolenie k tomuto cieľu zostavená vrchnosť, ktorú vyslal minister orby v dorozumení s ministrom vnútra. Dovoľenie ku priepisu menších pozemkov budú dávať bez každej prekážky týmto cieľom zorganizované miestne vrchnosti, ministerské expositúry. A obmedzovať kúpu budú len tam, kde zbadajú, že jednotlivci skupujú malé sedliacke gazdovstvá tým cieľom, aby sa do jednej ruky dostali. Priepis vlastníckeho práva veľkých majetkov bude závisieť od ministerstva poľného hospodárstva, ktoré právo priepisu bude dávať alebo odopierať dľa záujmov štátu, totižto štát bude mať právo predkúpy na takýto majetok. Keď kúpa takého majetku bude stáť v záujme majetkovej politiky štátu, tak minister orby ten majetok kúpi pre štát. V takýchto pádoch cena majetku bude ustálená súdobným šacovaním.

Na kúpu majetkov pre ciele štátu budú obrátené dôchodky rozličných stredísk. Ministerská rada tieto obnosy ministrom orby už aj prepustila. Týmto zaiste klesne aj neprajná nálada obecnstva voči strediskám, keď sa dôchodky stredísk budú obracať na také dobrodejné ciele, ako je kupovanie pozemkov, aby invalidi a z vojny vracajúci sa hrdinovia prišli ku kusu tej zeme, ktorú svojou krvou bránili a aby parcellovaním veľkých majetkov nemohli bohatnúť špekulanti z vačkov z Ameriky vracajúcich sa rodákov, malých gazdov a robotníkov, ktorí dlhoročnou prácou a sporením vynasnažovali sa o to, aby kus svojej rodnej pôdy mohli nazvať svojim.

Nariadenie, ktorého platnosť vstúpila do života s 1. novembrom tohto roku, v majetkovej politike krajiny znamená veľký obrat. Znemožnené bude to kšeftárenie s majetkami, ktorým už či vlastníckym právom alebo vyárendovaním prechodily majetky v Uhorsku do rúk cudzích ľudí, ktorí dôchodky z týchto majetkov trovia v cudzozemsku, alebo do rúk špekulantov, ktorí sa pri predajoch pozemkov malým gazdom dopúšťali rozličných zneužívaní.

Nariadenie vlády zaiste všade prijmu s úplným uznaním, bo tým sa splnila dávna žiadosť verejnej mienky. A keď toto nariadenie svedomite prevedené posluži blahu hospodárskeho obecnstva a zvlášte malých hospodárov, to je zásluhou kresťanskej ľudovej strany.

Jeho veličenstvo kráľ v nebezpečenstve života.

O veľkom nebezpečenstve, v akom minule nachodil sa jeho veličenstvo kráľ, podávame nasledovnú obširnejšiu zprávu:

Jeho veličenstvo kráľ Karol, ktorý osobne vedie

víťaznú offenzívu proti Talianom, veľmi často bol v takom položení, ktoré budilo obavy. Spolu so svojimi čatami napredoval, s prvými vojami prešiel cez rieku Tagliamento, dňom-nocou v železničnom vozni, v tábore pracoval na zdare veľkého podujatia a v sobotu, dňa 10. t. m. stal sa takmer obeťou svojej hrdinskej sebaobetavosti.

Jeho veličenstvo v sobotu (10. nov.) s bulharským kráľom a jeho synami Borisom a Cyrillom a so svojim švagrom parmanským kniežatom Felixom bol v zpätvydobitej Gorici (Görz) na službách Božích a potom v Palmanuove, odkiaľ bulharský kráľ zaviezol sa na front, jeho veličenstvo ale odobral sa do Cervignanu, aby prehliadol voje idúce na front. V blízkosti Rudy pozdĺž Isonza chceli prejsť cez jeden výmol, ktorý už viac dní bol vyschnul. Kráľov automobil bezprostredne nad jednou haľou zaviaznul do hlbšej vody a vypovedal službu. Jäger jeho veličenstva Reisenbichler a strážmajster pešej gardy Tomek vnišli do vody, aby kráľa vyniesli na breh. Vtedy sa stalo nešťastie, ktoré hrúzou naplnilo všetkých, ktorí na ostatných automobiloch sprevádzali kráľa. Pod ágrom kamene násypu sa srútily, v nasledujúcom okamihu vlny ho zachytily a prúd, poslednými prívalmi rozvodnenej rieky strhol ho so sebou. Kráľ vidiac život svojho jagra v nebezpečí, silne zachytil svojho sluhu a kráľa zas zachytil gardový strážmajster Tomek. Takto vlny strhly kráľa s jágrom a gardistom do rieky. V tom okamihu prišiel ta na automobile švager kráľov parmanské knieža Felix, ktorý tak ako bol skočil do rieky a tomuto hrdinskému rozhodnutiu možno ďakovať, že sa kráľa podarilo zachrániť. Kráľ, knieža Felix, Reisenbichler a Tomek pevne sa držali a takto ich voda sniesla ku jednej vrbe v koryte rieky aj s nadporučikom Friesem, ktorý medzitým tiež bol skočil do rieky ku pomoci. Vrba ich udržala proti silnému prúdu. Dvaja šofóri automobilov vnišli do vody a spolu s prišlými dôstojníkmi medzi miestom nehody a brehom spravili spojenie.

Kráľ v záchrane, ktorú mu poskytovala pod prúdom vody ustavične kývajúca sa vrba, našel slabú podporu a ačkoľvek opätovne až po krk bol ponorený vo vode, ani na okamih neztratil duchapritomnosť. Keď konečne po dlhom namáhaní spojenie bolo hotové, kráľ chcel, aby sa najprv ostatní vyslobodili a len na dôrazné nahovárание on prvý chytajúc sa hrady vyplával na breh, kde čakal, až sa ostatní vyslobodili z rieky.

— *To je tá vojna, ktorá mnoho vyžaduje* — riekol kráľ, keď celkom premoknutý sadol si do automobila, aby sa vrátil na svoj stán.

Jeho veličenstvo, chvála buď Bohu, dobre sa cíti a ešte tej noci po vyslobodení zo smrteľného nebezpečenstva vyslúchol a vybavil predostrenia.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez štyriadva desať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Z krajinského zákonodarstva.

Kresťanská ľudová strana za konfesionálne učiteľstvo a nižšie duchovenstvo.

Z príležitosti pojednávania návrhu zákona o válečnej podpore verejných úradníkov, v snemovni krajinských vyslancov záujmy konfesionálneho učiteľstva a nižšieho duchovenstva nasledovne zastával krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu zlatomoravského

Ján Bartos.

Za konfesionálne učiteľstvo.

Ctená Snemovňa! V predostretom návrhu bezpochybné badať snahu ku riešeniu ukrivdenia posiaľ zcela nevšimáných kategórií. Tak do povahy berie stav tých učiteľov a učiteliek, ktorí posiaľ odrážaní boli od štátnej válečnej podpory, bo škola, pri ktorej účinkovali alebo účinkujú, pre učebné sily svoje v normálnom čase od štátu nežiadala doplnenie platu. Na zmenenie pomerov nikto nerátal a tak sa stalo, že prítomne do krušného stavu upadlé osobníctvo výučby nebolo účastné podpory len preto, bo udržiavateľa školy aj v lepších časoch nereflektovali na štátnu podporu. S radosťou vítam pokrok v riešení tohoto ukrivdenia a z tejto príležitosti tej mojej nádeji dávam výrazu, že prv-neskôr úplne zlomená bude tá, na zcela falošnom základe spočívajúca zásada, dľa ktorej pri platoch vždy o krok do pozadia odtísané býva učebné osobníctvo na školách nešťátnych účinkujúce, (Tak je! s ľavej.) ačpráve pri plnení povinnosti neuspokojujú sa s menšou mierou.

Je to nápadná nespravodlivosť, ktorej treba koniec urobiť. (Súhlas s ľavej.) Keď aj vôbec ťažké finančné rozpoloženie vydatnejšie zaopatrenie prítomne nemožným činí, prosíme o také nariadenie, ktorým na poli buďto hojnejšieho alebo menšieho platu a podporovania rovnaké zaobchodenie zabezpečené bude, rovnakou vernosťou, rovnakou silou, vzdelanosťou a osmelujem sa to tvrdiť i s rovnakým výsledkom účinkujúcich. (Súhlas s ľavej.) Veľmi mi je ľúto, že pri podporovaní učebného osobníctva nešťátnych, teda konfesionálnych škôl, v rámci tohoto zákonného návrhu ešte vždy není uplatnená táto jedine správna zásada, úfam sa ale, že ctený pán minister kultu a verejnej výučby príležitost a spôsob najde ku tomu, aby toto ukrivdenie na nešťátnych školách účinkujúceho učebného osobníctva čím skorej vydatne rozriešené bolo. (Súhlas s ľavej.)

O stave nižšieho duchovenstva.

Ct. Snemovňa! Z tejto príležitosti vyzývam pozornosť vlády a ctenej Snemovne na veľmi rozsiahlu a posiaľ vždy a stále nevšimánú kategóriu vo verejnej službe stojacích: sú to kongruálni duchovní a kapláni. Dobré viem, že predostretý návrh zákona neposkytuje k tomu spôsobu, aby sme sa v jeho rámci s ulavením veľmi ťažkého stavu nižšieho duchovenstva zaoberať mohli.

V tomto obore potrebná je základná reforma a válečné pomery na mnohých miestach vyžadujú to už

neodolateľným spôsobom. V súvis s predostretým návrhom zákona len o to prosím vládu a zvlášte cteného pána ministra kultu a výučby len o to idem prosiť, nech súrne nariadi, aby kongruálni duchovní a kapláni po štátnych príspevkoch a doplneniach dostali dľa procentov im patriacu válečnú podporu.

Zprávy domáce.

Zasadnutie krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov v utorok, 20. novembra o 3. hodine popoludní vydržovala zasadnutie, na ktorom ministerpredseda dr. Alexander Wekerle predostrel krajinský rozpočet, návrh o predĺžení hospodárskeho vyrovnania a privilegia Rakúsko-uhorskej Banky a daňové návrhy. Návrhy upravili pred patričné snemové výbory. V stredu, 21. nov. vyvolili členov do delegácií, ďalej členov do výboru pre ustálenie kvóty.

Snemovňa veľmožov vydržiaa zasadnutie v sobotu, 24. novembra o 11. hodine predpoludním.

Zprávy zahraničné.

Nová vláda vo Francúzsku.

Reč, ktorú minule v Paríži povedal anglický ministerpredseda Lloyd-George, zapríčinila pád francúzskej vlády, ktorej ministerpredsedom bol Painlevé. Ministerpredsedom a spolu ministrom vojny stal sa Clemenceau.

Vládna kríza v Anglicku.

Georg Lloyd jeho rečou ku pádu priviedol nielen francúzsku vládu, lež i sám sa kláti v jeho ministerstvom kresle. V anglickom parlamente nahliadajú, že tento veľký krikľún okrem prázdnych rečí iných úspechov nevie dokázať.

Udalosti svetovej vojny.

Z talianskeho bojišťa. Jeho veličenstvo kráľ v minulom týždni — ako z Gorice oznamujú — prezrel viaceré miesta víťazoslávnych bojov na fronte Isonza. Bol na Monte San Michele, San Martino, dei Carso, Monte dei sei Bussi a na Doberdovskej planine. S frontu na Isonze jeho veličenstvo i s kráľovnou zaviezol sa do Triestu, kde slávnostne bol prijatý. — Pri dolnom toku Piave honvédi 17. novembra zajali 1000 Talianov. V údolí Brenty uhorské a rakúske čaty dobyli Cismon. Od Assiaga na sever Taliani utratili viacej húževnate bránených vrchových posícií. — Cadornu, hlavného veliteľa talianskej armády, zhodili, utiahol sa na pokoj, aby mal čas rozmýšľať o jeho hrozných porážkach. Za nových veliteľov talianskej armády vymenovaní sú generáli: Diaz, Badoglio a Giardino. Z Benátok a Paduy obyvateľstvo uteká do Ríma.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Na fronte vo Flandrii v minulom týždni bola živšia delostrelecká palba s veľkými ztratami An-

gličanov a Francúzov. Anglicania sami už aj úradne uznávajú, že v bojoch vo Flandrii behom štyroch mesiacov utratili vyše polmilliona ľudí.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 15. nov. Wolffova kancelária oznamuje:

Jedna naša podmorská loď, ktorej veliteľom je kapitán Gerlach, na Atlantickom oceáne zase potopila štyri parolode a jednu plachtovú loď s obsahom 35.000 tún, medzi nimi jednu veľkú anglickú parolod, ktorá dľa zovňajších príznakov bola parolod «Baltic», prislúchajúca spoločnosti White Star Line. Ostatné lode viezly do Francúzska oceľ, múku, kávu, dohán, fazuľu a kusový tovar.

Šéf admirality.

Revolúcia v Rusku.

Rusko má päť vlád.

Spoľahlivých správ z Ruska niet. Isté je, že sa občianska vojna rozšírila na celú ruskú ríšu a Rusko má teraz päť vlád. V Petrohrade po hroznom krviprelievani spojily sa všetky stránky socialistov a údajne utvorily novú vládu, ktorej ministerpredsedom má byť Lenin. Kerenski není členom novej vlády a ponač ušiel z Petrohradu, na jeho chytenie vypísali odmenu 30.000 rubľov.

Obrovské ztraty Rusov.

Člen strany ruských sedliakov Bulančevič vyslovil sa pred jedným francúzskym novinárom, aby sa Francúzi nečudovali, že Rusko ustalo vo vojne, bo sedliaci vo vojne obetovali 11 millionov mužov v mŕtvých, 6 millionov mužov v ranených a 3 milliony mužov v zajatých.

Lloyd-George o katastrofe Talianska a Ruska.

Anglický ministerpredseda Lloyd-George na zpiatočnej ceste z Talianska stavil sa v Paríži, kde predseda francúzskej vyslaneckej komory na jeho počtu dal hostinu. Lloyd-George povedal reč, v ktorej pozdravil teraz utvorenú válečnú radu na západnom fronte bojujúcich antantistov. Vyslovil svoje poľutovanie, že pre krátkosť času nemohli si vypýtať radu Ameriky a Ruska, ale je presvedčený, že aj s týmito dvoma krajinami bude umožnené spolupúčinkovanie.

Potom Lloyd-George hovoril, že spoločná prevaha antantistov už dávno by bola musela zabezpečiť víťazstvo alebo aspoň o veľa ďalej priviesť antantistov na ceste víťazstva. Že sa to nestalo, toho príčinou nie sú čaty a armády antantu, lež výlučne to, že vo válčení niet opravdivej jednoty. U antantistov napriek dosádnym zkušenosťam na každú krajinu sverili iniciatívu. Rečník potom účtoval o výsledkoch posledných štyroch vojenských fažení a rozpomenul sa o veľkom víťazstve, ktoré antantisti na suchu a na mori vydobili. Ale vy-

počítal aj ich nezmary. *Tragedia Srbov, katastrofa Rumunov a rozpadnutie sa vojenskej moci Ruska dokazujú, že Francúzsko, Anglicko, Rusko a Taliansko viedly štyri vojny namiesto jednej.* Tohto roku s Talianskom stalo sa to isté nešťastie z tej istej príčiny, kdežto taliansky front je práve taký dôležitý pre Francúzsko a Anglicko, ako pre Nemcov. *Nemalo by žiadneho smyslu, keby sme nechceli uznať celý význam tohto nešťastia.* Keď v nepriateľských čiarach postúpime o kilometer napred, keď zaujmeme jednu dedinu a zájmemo niekoľko sto ľudí, nevieme dosť obdivovať samých seba a právom, bo toto je dôkazom našej prevahy a zároveň garanciou, že vydobijeme víťazstvo. *Čo by sme ale povedali, keby sme prešli o 50 kilometrov za nepriateľove čiar, keby sme zajaly 200.000 ľudí a keby sme vzali nepriateľovi 2500 najlepších kanónov i s obrovským množstvom streliva a potravín?* Spôsob, ktorým môžeme prekazif, aby sa toto nešťastie vyvinulo v katastrofu, závisí od rýchlosti a dokonalosti nášho konania, taktiež od jednotného spolupúčinkovania, ktorým na všetkých frontoch razom vystúpime s našimi spojencami. Keby bolo bývalo medzi nami skutočného spolupúčinkovania, teraz by sme sa neustávali o to v Taliansku, *aby sme od nášho spojenca odrátili nešťastie.* Keď sa uskutoční snaha, aby sme jednotne konali, nepochybujem vo výsledku vojny, nech sa *čokoľvek stane s Ruskom alebo v Rusku.*

Lloyd-George ubezpečil prítomných, že antantisti zvíťazia, len tomu by bol rád, keby víťazstvo nakoľko možno rýchle a s málo obeťami mohli docielif.

Taliansky minister osvety Bernini tlumočil vďaka Talianska antantistom a vyhlásil, že taliansky ľud jednotne bude pokračovať v odpore.

Francúzsky ministerpredseda o pomoci Taliansku.

Francúzsky ministerpredseda na počtu Lloyd-Georga a talianskeho ministra osvety dal raňajky, na ktorých povedal reč. Najprv pozdravil Lloyd-Georga a potom Berniniho a hovoril, že Taliansko stáva sa čím dial tým drahším pokladom antantistov. V tej hodine — hovoril — keď nemecká ukrutnosť ohrozuje šľachetné mestá benátskej provincie, ktorá tak dlho bola potlačená, nesmieme a nemôžeme zabúdať, že *v auguste r. 1914. dobroprajná neutralita Talianska to bola, ktorá nám umožnila, aby sme voči votrelcovi hodili do boja celú našu silu* a že r. 1915., keď ruské armády pre nedostatok municie cúvaly, Taliansko z vlastného odhodlania sa zúčastnilo veľkej vojny. Preto, keď sa nemecké nebezpečie vrhlo na Taliansko, napriek tomu, že nepriateľ leží ešte táborom na severných rovinách Francúzska, francúzske divisie rýchle opustily front, aby šly do Talianska. V tomto okamihu na všetkých železničiach a na všetkých cestách francúzski a anglickí vojaci, kanóny a munícia hrnú sa na druhú stranu Alp. Pomoc bude zodpovedať veľkému nebezpečiu

Ministerpredseda potom vyhlásil, že jediný front, jediná armáda, jednotný národ: toto je programm, ktorý vyžaduje budúce víťazstvo antantu.

Židovská otázka.

Haličskí židia.

Na pošte v obci Nyirmada napadlo, že v posledné časy na poštu priniesli toľko balíkov, ako inokedy ani za celý rok. Balíky zväčša boli adresované do obcí stolice marmarošskej a na balíkoch bolo označené, že sú v nich knihy, šaty a tomu podobné. Ako zasielateľia balíkov boli označení neznámi ľudia. Počas stopovania vysvitlo, že balíky na poštu nosia chlapeci talmudisti, ktorých sa už od viac mesiacov mnoho zdržuje v obci. Na otázku fahani talmudisti sa priznali, že z obce Borsa, Visó, Alsókalnyikfalu, Kökényes a z iných marmarošských obcí do Nyirmady hromadne prichodia haličskí židia, ktorí skupujú všelijaké potravné články, hromadia ich u svojich kompanistov v Nyirmade a v poštových balíkoch posielajú ich najprv do Marmarošskej a odtiaľ do Haliče.

Pašovníci v Nyirmade obyčajne zvykli sa ubytovať u Mendela Grünbergera, ktorý po talmudistoch každý deň poslal asi 10 balíkov na poštu. Grünbergerovi prekutali byt a našli veľmi mnoho potravín, múky, cukru, fazule, 110 škatuliek Frankovky a aj na poštu už hotové balíky. Na byte Majlaha Herskovitsa našli vrece múky, na bytoch A. Neuwirtha Emanuela Landaua veľmi mnoho fazule, múky a kávy. Vrchnosť prirodzene všetko zhabala a proti pašovníkom zaviedla pokračovanie.

Povýšenie tarify od nákladného tovaru

Finančné polozenie uhorských štátnych železníc počas vojny následkom obrovského zvýšenia sa vecných a osobných výdavkov stalo sa takým neprajným, že na zaokrytie týchto výdavkov ani zďaleka nepostačí rozmnožením príjmov, dosiahnutých 30%-ovou válečnou daňou, ktorá vo februári tohto roku bola do života uvedená, ani zvýšenou osobnou tarifou, ktorá 15. novembra tohto roku vstúpila do života.

Cieľom zabezpečenia finančnej rovnováhy štátnych železníc treba sa teda utiekať ku pomernému a slušnému povýšeniu tarify od nákladného tovaru. Tento cieľ spravodlivo možno dosiahnuť len takou reformou, ktorá má ohľad na veľkú premenu v hodnote, ktorá v jednotlivých druhoch tovaru počas vojny a zväčša následkom vojny nastala. Spravodlivé rozdelenie farchy povýšenia tarify teda ukazuje sa správnym v zmenení roztriedenia tovaru, ktoré sa zakladá na hodnote. Potrebné bolo uvažovať, že ako sa zmenila hodnota jednotlivých druhov tovaru. Prevažnú časť tovaru bez poškodenia národohospodárskych záujmov možno preložiť do vyššej triedy tarify, pri mnohom tovare ale primerane ku jeho hodnote ukazuje sa spravodlivým ešte aj ďalej siahajúce povýšenie tarify. Taký tovar ale, ktorý zdražiel v menšej miere a aj z ohľadu stravovania ľudu má veľký význam, bolo treba vyňať zpod vtriedenia do vyššej triedy tarify. Popri uplatnení týchto zásad v nižších triedach tarify

možno nechať len taký tovar, ktorý treba vziať čo rýchly, bo sa chytro zkaží. Oproti tomu do triedy obyčajného rýchleho tovaru a do I. triedy, teda do dvoch najdrahších tried patrí taký tovar, ktorý povýšenie tarify najlepšie znesie. Pri týchto dvoch triedach teda výsledok treba zabezpečiť povýšením tarify. Krem roztriedenia tovaru potrebné je zvlášte značné povýšenie bočných poplatkov, bo tieto dnes nezaokrývajú ešte ani len vlastné trovy železníc. Ďalej potrebné bolo aj povýšenie dopravných poplatkov, ktoré by na každú diaľku pri vagónovom náklade činilo 16, pri kusovom tovare 30 a pri rýchlom tovare 50 halierov za každých sto kilogramov váhy.

Na základe týchto zásad zvýšená tarifa od nákladného tovaru má vstúpiť do života 1. januára budúceho roku. Netreba ale ani prizvukovať, že akonáhle sa pomery zmenia, táto reforma bude zrevidovaná.

Kacvin (Spišská Magura).

Pre tých 19 kacvinských gazdov, ktorým 24. septembra požiar v prach a popol obrátil všetko, do 22. októbra ku kacvinskému farskému úradu došli nasledovné milodary: jeho excelencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy na dôkaz svojej otcovskej lásky poslal 300 kor., spišský prepošt-kanonik dr. Martin Pirhalla, niekdajší kandidát kresťanskej ľudovej strany v starolubovenskom okrese 200 kor., Michal Nyulász, farár v Tripšu 100 kor., Jozef Tomesa, farár v Nižnej (Orava) 100 kor., Anton Beszkid, krajinský vyslanec kresť. ľudovej strany starolubovenského okresu 50 kor., Ladislav Herbszt, farár v Starej Vsi a jeho veriaci 40 kor., Štefan Dudaskó, farár vo Veľkej Frankovej 30 kor., Jakub Kubaszek z Kacvina počas svojho urlaubu dal 30 kor., veriaci richvaldskej farnosti 27 kor., Ján Jendrlichovszky, farár v Kubachoch 20 kor. a kacvinský kresťanský potravný spolok obetoval 400 korún. Starovešský hlavný slúžny ako prvú pomoc poslal 1020 kg. pšeničnej chlebovej múky k rozdeleniu zdarma. Veľkofrankovskí gazdovia hneď po ohni priviezli osem krížov ovsa a jačmeňa. Tým vznešeným dobrodincom v mene svojich úbohých pohorelcov-farníkov srdečne sa poďakuje kacvinský farský úrad a spolu prosí o ďalšie láskavé milodary na nasledovnú adresu: *Plébániái Hivatal, Kacvin (Szepesm.)*.

Dozvedeli sme sa, že sám pán farár kacvinský Ján Pataky svojim pohorelcem dal 52 koruny.

I to sa hovorí, že v Kacvine 21. okt. vydržovali shromaždenie v záležitosti katolíckej autonómie. Po reči pána farára s oduševnením uzavreli jednohlasne, že je potrebné, aby samospráva katolíkov čím skôr bola do života uvedená a že v záujme tohoto pošlú prosbopis ku vláde. Prosbu podpísali všetci a ju aj hneď poslali budapeštianskej kancelárii Katolíckej ľudovej Jednoty, aby ju predostrela na patričnom mieste.

**Nezabúdajte na vdovy a siroty
po hrdinoch padlých na bojišti.**

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ biskupskému sboru Uhorska. Biskupský sbor Uhorska jeho veličenstvu kráľovi ku šťastlivému vyslobodeniu z nebezpečenstva života telegrafične vyslovil blahoželanie, na ktoré jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch dostal nasledovný výraz najvyššej vďaky:

Dvorný vlak. — Srdečne ďakujem Vám a biskupskému sboru za blahoželanie z príležitosti šťastlive uplynutej nehody. — Karol.

Kráľov dar poľskému mestu Čenstochova. Dľa zprávy varšavských novín jeho veličenstvo kráľ Karol mestu Čenstochova, dotyčne tamojšiemu kláštoru do daru poslal sochu Panny Marie. Sochu postavia na miesto srúcanej pamätnej sochy cára Mikuláša II.

Dar kráľovnej Zity r.-kat. kostolu v Balašadarmatoch. V jaseň minulého roku z balašadarmatského r.-kat. kostola svätokrádežné ruky ukradly drahocennú monstranciu a cibórium. Z obetavosti katolíckej spoločnosti mesta k vynahradeniu ukradnutých pokladov sossbieralo sa skoro 6000 kor., mnoho šperkov a drahokamov. Kráľovná Zita — ako z Balašadarmatov oznamujú — nasledujúce hlas svojho vznešeného a nábožného srdca, k novej monstrancii darovala zelený skvostný drahokam.

Z biskupstva spišského. Román Lukács dostal investitúru na relovskú faru. Matúš Pajdussák, duchovný novovesského slovenského kostola a sedliacko-dubovský kaplán Ján Bukna zdarne složili farársku zkúšku (synodálku). Ako kapláni prelození sú: Ján Bukna z Vikartoviec do Sedliackej Dubovej, Martin Vallus zo Sedliackej Dubovej do Námestova, Štefan Kubicsár z Námestova do Rabče, Jozef Tylka z Veľkej Vsi do Popradu, Jozef Brnussák z Bodie (Bodafalu) do Markušoviec. Veľkobobrovský kaplán Peter Bacskor cieľom vypomozenia nemocného farára poslaný je do Hranovnice. Rabčanský kaplán Franc Gallovics povolaný bol k vojenskej kňazskej službe. Bobrovský farár Jozef Oravetz, ktorý za 20 rokov kaplanoval v Spišskom Podhradí, prešiel do diecése nitrianskej a vymenovaný je tam v obci Vöröskő za dočasného administrátora. S dočasným spravovaním bobrovskej fary poverený je zubrohľavský kaplán Valentin Vilkovszky.

Z gr.-kat. biskupstva prešovského. Biskup dr. Štefan Novák 1. nov. v domácej káplne semeništa za kňazov vysvätil skončených bohoslovcov: Mikuláša Kendrovského, Bartolomeja Kizáka, Eleka Kubeka, Juliusa Lengyela, Teodora Szedláka, Gustava Schudáka a Bélu Schudicha. Prelození sú duchovní: Eugen Runtág z obce Cséres do obce Nagybukócz, Andrej Zima z obce Pusztamező do obce Cserces a Ján Laczkó z obce Ladomér-vágás do obce Kisberezsnye.

Z nitrianskeho biskupstva. Cyrill Zemberi dostal hornú faru v Marikó. Nitraserdahelský farár Alojs Fiebig stal sa farárom v Skačanoch. PoInú službu konajúci kaplán Ján Cserei stal sa farárom v Nagyszandor.

Pre vikartovských pohorelcov vo Spiši obetovali: Jeho veličenstvo kráľ 3000 kor., jeho excellencia osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy 1000 kor., cirkevná obec Teplička 234 kor., mesto Levoča 100 kor., premonštratenský kanonik Arnold Kussinszky (Lelesz) 100 kor., veriaci spišsko-richvaldskej farnosti 40 korún a najnovšie sa dozvedáme, že im minister vnútra vykázal vládnej podpory 8000 korún.

Odsúdený zdražovateľ-merník. Z Prešporka oznamujú: Prešporského merníka Vitusa Szlezáka, ktorý predal desať vagónov zemiakov metr. cent po 61 kor., keď je maximovaná cena 22 korún, policajný sudca vyhlásil za vinného v zdražovaní a odsúdil ho na 3-mesačné zavretie, 2000 korún peňažnej pokuty a pod menom dvojnásobného obnosu neprislúchajúce dosiahnutého osohu na ďalších 78.000 korún. Nariadil ďalej zhabanie tých 10 vagónov zemiakov.

Odsúdený millionár-zdražovateľ. Z Prešova píšu: Policajný kapitán Viktor Saly pre zdražovanie a pre prestúpenie ministerského nariadenia, pofahujúceho sa na obuvný tovar, Henrikovú Goldbergerovú, obchodntčku s obuvou, odsúdil na 2000 korún peňažnej pokuty. Goldbergerová a jej manžel, ktorý koná teraz vojenskú službu, počas vojny s topánkami a remenným obchodom nadobudli si skoro jedenmillion korún.

Vyznačený spišsko-magurský vojak. Richvaldský mládenec Jozef Pompa, vojak cis. a kráľ. 12. husárskeho pluku pri strojových puškách, ktorý už 6 rokov koná vojenskú službu a účasť bral v srbských, haličských, ruských a sedmohradských bojoch, vyznačený bol bronzovou medailou hrdinskosti a s krížom Karola.

Hrdinská smrť. Spišsko-richvaldský 27-ročný mládenec Ján Csupka, pešiak cis. a kráľ. 25. peš. pluku, dľa teraz došlej zprávy poľného duchovného, 19. augusta padol na talianskom bojišti pri rieke Isonze.

Novovesský (igľovský) zvon menom «Urban» ktorý má krásny hlas, na sprostredkovanie osvieteného pána biskupa spišského dr. Alexandra Párvyho nebude rekvirovaný na válečné ciele, lež ponechajú ho mestu.

Spišské kúpele «Feketehegy» odkúpila budapeštianska banka «Ingatlanbank». Teraz zaujíma sa tá banka o Nižné Smokovce vo Vysokých Tatrách.

Súmrak sekty Marianitov. Časopis varšavskej diecése sdeluje, že sekta Marianitov, ktorú cárska vláda mnohokrát upotrebovala proti poľským katolíkom, ide sa rozpadnúť. V prvej polovici tohto roku navrátilo sa 8000 marianitov do cirkvi katolíckej.

Usmrtila ho vlastná zbraň. Zo Gbelov oznamujú: Maria Šebestová, žena z Péterlaku, ktorá potraviny chcela prepašovať do Rakúska, nafahovala sa s jedným ozbrojeným strážcom na lúkach medzi obcami Moposág a Gárlós, medzičím zbraň vypálila a strážcu usmrtila.

Manželstvo. Alexander Csapkey, profesor hlavného gymnásia v Skalici a učiteľka Ilona Kardos 22. októbra vstúpili do stavu manželského v skalickom farskom kostole.

Vyznačený poľný duchovný. Jeho veličenstvo kráľ Štefanovi Szöllösymu, res. poľnému duchovnému 67. peš. pluku, udelil rytiersky kríž rádu Franca Jozefa s válečnou ozdobou a so šablami.

Válečné milodary rádu Cistercitov. Dr. Remig Békefi, opát v Zirci, v mene uhorského rádu Cistercitov najnovšie složil nasledujúce milodary: pre válečný sirotinec vesprémskej stolice 5000 kor., pre Szurmay-fond 5000 korún a pre válečné sirotky hospodárskeho spolku hontianskej stolice cez tri roky ročne po 400 korún.

Veľké shromáždenie hollandských katolíkov. Katolíci Hollandska minule vydržovali veľké shromáždenie, ktoré venovali záležitosti missií. Na shromáždení pojednávali medzi iným o tom, že ako pestovať zaujímavosť a obetavosť ľudu oproti missiam.

Smrť. V Spišskej Belej 8. októbra zomrel mestský hlavný notár Robert Klein v 48. roku života svojho.

Zoltánová Zmeškálová z oravského Leština pre válečné sirotky znovu obetovala 400 korún.

Dcšli zamenení invalidi z Ruska a Talianska. V minulé dni došlo do Budapešti 81 zamenených invalidov z Ruska, najviacerí z krasnojarského tábora zajatcov a 40 z Talianska cez Francúzsko. K prijatiu hrdinov, z ktorých najviacerí po dvojročnom zajatí dostali sa domov, ustanovil sa na nádražie aj jeho Eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch. Invalidov do mesta odprevádzali s vojenskou hudbou.

Český kňaz-ablegát proti coelibátu. V kruhu českých radikálnych ablegátov nedávno nastal pohyb za zrušenie kňazského coelibátu (bezženstva) a za vriadenie kňazov medzi štátnych úradníkov. Najhlasnejším kritikom pohybu je premonštratský kanonik dr. Izidor Zahradník, ktorý spolu s viacerými ablegátmi predstrel návrh takého smyslu snemu rakúskemu. Česká katolícka národná strana a kresťansko-socialistická strana pod predsedníctvom profesora Schrameka a dr. Hrubana minule mali zasadnutie v Brne, na ktorom energickým hlasom odsúdili tento pohyb, ako surový nápad proti katolicizmu.

Spišsko-magurský mládenec zomrel v ruskom zajatí. Richvaldský 27-ročný mládenec Ignác Merčák, kanonier cis. a kráľ. 18. poľného delostreleckého pluku, dľa zprávy došlej z Ruska, zomrel v kiewskej nemocnici. Do zajatia sa dostal 14. okt. 1915. Večná pamäť tomu dobrému a príkladnému mládenecovi a vernému čitateľovi Svätého Imricha!

Odsúdený zdražovateľ v Prešove. Policajný kapitán Viktor Saly Šalamúnovú Blochovú preto, že za mužskú košeľu na tri koruny cenenú a z času pokoja pochádzajúcu rátala 27 korún, odsúdil na 600 korún peňaznej pokuty.

Japonský tajfún. Z hlavného mesta Japonska, z Tokia oznamujú, že nedávno tam zúriacej hroznej víchrici len v samom tokijskom okrese v obeť padlo 500 ľudí, spustošeno je 3000 domov, 150.000 domov zaliala povodeň a 200.000 ľudí je bez prístrešia. Pri Uruyasu pohltilo more 300 obyvateľov malého ostrova.

Padnutí Saleziáni. Z kongregácie talianskych Saleziánov doteraz na talianskom bojišti zomrelo asi 60 rehoľníckych údov hrdinskou smrťou.

List z ruského zajatia.

Spišsko-richvaldský mládenec Štefan Michna vo svojej 19. júla datovanej a 4. októbra došlej karotke z Uzlovaja (gub. Tula) píše svojmu duchovnému: Milý Duchovný! Vašu 8. mája pisanú karotku som dostal včera a všetko som vyrozumel, čo mi písali. Tu je veru plano, nemožno už nič dostať; veľká bieda je tu. Ja som, chvála Bohu, zdravý. Veľmi ďakujem za tú lásku, že mi píše, lebo sa veľmi teším, keď dostanem karotku. S Bohom sa majú!

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dosťujú jágerskí milosrdní bratia. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Každý sám môže si prevádzať oprávania.

Ručným šijacím patent šidlom

priam tak ako šijacím strojom možno šiť: kožu, topánky, koňské šaty remeň, kožušinu, pokrývce, príkrývadla, hmotu ku šatom, pištole, bicyklistov, vrecia atď. Upotrebovanie pri šití a fľakovaní je veľmi ľahké. Nástroj každému nevyhnutne potrebný: remesníkom, poľným hospodárom, vojakom. Nepočítané listiny uznania a pochvaly.

Zaruka za upotrebitelnosť. Úpneho šijaceho šidla s cvenou so 4 rôznymi hlami a s úpravou upotrebenia, pri vopredom zaslaní požadí, cena 4 kor. 10 hal., s poštovou doberkou 4 kor. 40 hal.

Na bojištie posielam len pri voprednom zaslaní obnosu. Zasielanie trasko. Odpredavačom výhody.

Objednať možno a: Jozefa Bennek, - ropau (Sliezske) Herren, asse 41.

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slnečný úpaľ,
Šupanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhý kože, rany,
Opuchliny a stare rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. **Borovičková masť.** Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý téglik 3 koruny, veľký téglik 5 korún, rodinný téglik 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 5 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagykovács 40.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným osedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

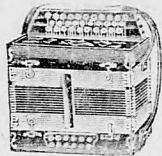
Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraví treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Zdarma

na žiadosť každý dostane môj veľký obrázkový cenník, zlatého,

strieborného tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 14.—, 20.—, 25.—, a v. Dobré harmoniky K 16 —, 26 —, 3 —, 50. 2-radové viedeňské harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—. 3-radové K 180, 200.—, 240.—, 280.—. Záměna povolená alebo návrat peňazí. Zásielky s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní obnosu.

Vývozný dom

Hanns Konrad
c. a k. dvorný zásielca
Brüx 1545 číslo (Čechy).

8 halierov

za 1. poštovou dopisničku stojí vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle vám

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad

cis. a kr. dvorného zásielcu Brüx číslo 1544.
☉ (Čechy) ☉

Nickel alebo oceľové anker hodinky K 16, 18, 20. Válečné rádium anker hodinky K 18, 22, 26. Bielokovové (Glorie striebro) s dvojitou pokrývkou anker remontoir hodinky K 30. Massívne strieborné anker remontoir hodinky K 40, 50, 60. Budíčky a stenové hodiny vo veľkom výbere. 3 rokov záruka. Zasielanie s poštovou dobierkou. Záměna povolená alebo návrat peňazí.

Refaze pre rožnú lichvu

Stredného vyhotovenia 9 kor. Ohlávkové retiazky pol pevného vyhotovenia 4.50 kor. Trovy zaslania a zaobalenia obťažujú objednávateľa. Objednať možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvay,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

Oznamy prijíma administracia

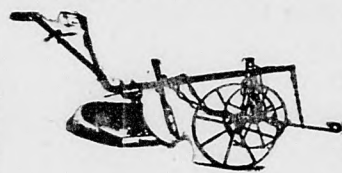
„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

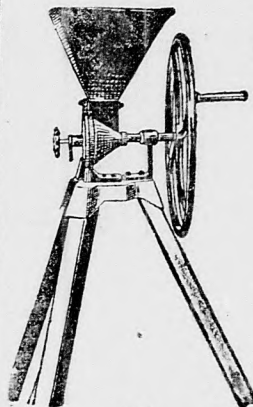

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za 140.—, dvojitý pluh za

275. K, Juno americkú koňskú motyku za 156.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 90.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 100 K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adresa objednania:

PAVEL SOHR

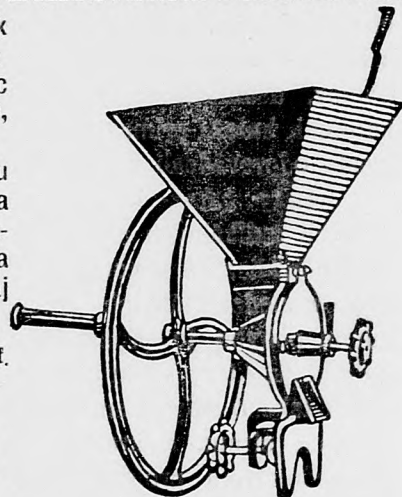
Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu ot ilie somleť môže na kašu a v akejkoľvek fajnosti Obrovskej schopnosti roboty.

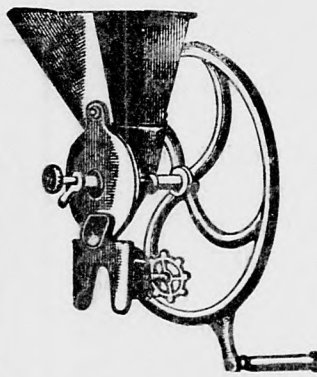
Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu nas tól alebo postavec bez nôh K 120, menší k domá-cemu upotrebeniu K 80. Objednanie prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

Ručný stroj k šrotovaniu

hodí sa ku šrotovaniu zrna každého druhu obilia vo fajnosti dľa ľubosti, ponevác stroj dakonáte možno regulovať. Veľkej schopnosti práce, ľahko ku hnatiu, tak že aj dieťa môže na ňom šrotovať po fajnosť múky. V každom hospodárstve a v každej domácnosti pri docho-vávaní drúbeže a ošípaných tento stroj je nevyhnutne potrebný. Cena so zárukou a za-obalením 80 kor. Stroj ku vybaveniu väčších prác prípevnený na nohách 140 korun.

Tieto stroje zhotovuje a rozposiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.